

III konwencja muzyki polskiej

panel dyskusyjny: Muzyka teatralna w Polsce

PODSUMOWANIE

moderator:

dr Magdalena Figzał, Uniwersytet Śląski

paneliści:

- Tomasz Cyz, „Ruch Muzyczny”,
- Zbigniew Szumski, Festiwal Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze, Teatr Cinema,
- Piotr Klimek, Akademia Sztuki w Szczecinie

Celem panelu było zainicjowanie dyskusji na temat statusu oraz kondycji muzyki komponowanej w polskim teatrze współczesnym. Wśród zaproszonych panelistów znaleźli się: Piotr Klimek (Akademia Sztuki w Szczecinie), Tomasz Cyz (Redaktor naczelny miesięcznika „Ruch Muzyczny”), Zbigniew Szumski (Dyrektor Festiwalu Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze). Moderatorem panelu była Magdalena Figzał (Zakład Teatru i Dramatu Uniwersytetu Śląskiego). Ponadto czynny udział w dyskusji wzięli: Ewa Cichoń, Jacek Urbaniak, Monika Stefaniak, Magdalena Borowiec, Aleksandra Górską, Mateusz Cieślak, Rafał Ciesielski, Hanna Raszewska, Anna Zielińska.

Punkt wyjścia dla wypowiedzi panelistów oraz dalszej dyskusji stanowiły następujące pytania:

- Czy fakt, że muzyka w teatrze jest jedynie jednym z wielu środków inscenizacyjnych musi decydować o jej marginalnej pozycji?
- Czy polska muzyka teatralna jest w wystarczający sposób promowana?
- Czy poświęca się jej uwagę w artykułach i recenzjach krytycznych?
- I wreszcie – czy jest możliwa jej obecność poza samym teatrem?

Jako wprowadzenie do tematu moderatorka panelu przytoczyła najważniejsze punkty raportów o stanie polskiej muzyki teatralnej w roku 2015 i 2016 przygotowanych na zlecenie IMiT. Zwróciła przy tym uwagę na rosnące zainteresowanie reżyserów teatralnych muzyką komponowaną dla sceny, a także na bardzo szeroki zakres sposobów funkcjonowania muzyki w polskim teatrze współczesnym. Następnie o modelach współpracy kompozytora i reżysera w teatrze opowiedział Piotr Klimek, komponujący muzykę dla teatrów dramatycznych i lalkowych. Tomasz Cyz poproszony został o wypowiedź dotyczącą obecności/nieobecności refleksji na temat muzyki teatralnej w polskiej prasie muzycznej i teatralnej. Analizie poddane zostały wybrane artykuły i teksty krytyczne pojawiające się w polskiej prasie branżowej. Jako ostatni wystąpił Zbigniew Szumski, który przedstawił ideę, cele oraz kolejne etapy rozwoju Festiwalu Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze, zwracając również uwagę na jego obecną, bardzo trudną sytuację finansową.

Panel skupił przedstawicieli różnych środowisk muzycznych – zarówno reprezentantów określonych instytucji, jak również muzyków, dziennikarzy i krytyków. Niemal wszyscy dyskutanci pozostali zgodni co do tego, że pozycja kompozytora muzyki teatralnej zdecydowanie różni się od miejsca, jakie w hierarchii muzycznej zajmuje kompozytor muzyki autonomicznej, czy nawet muzyki filmowej. Z jednej strony jest to oczywiście konsekwencja określonego wyboru artystycznego – pracy na rzecz większej całości, jaką stanowi spektakl teatralny. Z drugiej zaś strony za przyczynę marginalizacji muzyki teatralnej uważać można niedostateczną jej promocję, zarówno przez media, jak i same teatry. Zwrócono co prawda uwagę na wydarzenia i działania mające zainteresować odbiorcę tą dziedziną twórczości kompozytorskiej – płyty z muzyką sceniczną wydawane przez teatry, koncerty, spotkania z kompozytorami – jednocześnie wskazano na ich niedostateczną liczbę.

Problemem, na który zwrócili uwagę uczestnicy panelu okazała się również znikoma obecność refleksji na temat muzyki teatralnej w prasie branżowej – zarówno teatralnej, jak i muzycznej. Jako powód takiego stanu rzeczy dyskutanci wskazali brak odpowiednich narzędzi oraz kategorii opisowych, które mogłyby służyć analizie funkcji muzyki w teatrze. Teatrologom brakuje wiedzy muzycznej, krytykom muzycznym – wiedzy z zakresu teorii widowiska.

Odrębnym zagadnieniem, któremu poświęcono sporo miejsca podczas dyskusji był Festiwal Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze. Zbigniew Szumski zwrócił uwagę na bardzo trudną sytuację finansową festiwalu. Impreza z trzynastoletnią tradycją, ciekawą ideą, a przede wszystkim unikatową formułą – stanowiąca jedyne tego typu przedsięwzięcie w Polsce – obecnie walczy o byt. Przyczyną jest brak zaplecza finansowego i odrzucane z roku na rok wnioski składane przez organizatorów do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Istnieje obawa,

że jedyny festiwal poświęcony muzyce teatralnej oraz promujący twórczość kompozytorów skupionych wokół tej dziedziny przestanie istnieć.

Wnioski i rekomendacje:

1. Należy zwrócić uwagę na poszerzenie kompetencji krytyków teatralnych i muzycznych w zakresie pisania o muzyce scenicznej. Rekomendacja dotyczy szczególnie krytyków młodego pokolenia, stawiających pierwsze kroki w pisaniu o sztuce teatru i jej elementach. Przykładem podjętego działania operacyjnego mogłaby być realizacja warsztatów pisania o muzyce teatralnej – podobnych do tych, które w ubiegłym roku poświęcone zostały muzyce filmowej w ramach programu Krytyka 2.0 (adresat: IMiT)
2. Należy znacząco poszerzyć zakres działań na rzecz promocji polskiej muzyki teatralnej: zadbać o regularność i ciągłość wydawnictw płytowych poświęconych muzyce teatralnej, pozwalających utrwalić znakomity dorobek najwybitniejszych kompozytorów piszących dla sceny; położyć większy nacisk na obecność muzyki teatralnej w przestrzeniach koncertowych; zwiększyć częstotliwość oraz poziom merytoryczny publicznych dyskusji na temat muzyki teatralnej
3. Zwrócono uwagę na konieczność dofinansowania i ocalenia Festiwalu Muzyki Teatralnej, uświadomienia przedstawicielom Ministerstwa Kultury i Sztuki jego rangi, poszukania alternatywnych źródeł finansowania (adresat: MKiDN, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Urząd Miasta w Jeleniej Górze, fundacje na rzecz kultury)
4. Zwrócono uwagę na konieczność pogłębienia refleksji naukowej nad muzyką teatralną oraz integracji środowisk akademickich predysponowanych do prowadzenia badań w tym zakresie. Zarekomendowano wykorzystanie do tych celów zasobów polskich bibliotek i archiwów muzycznych, w tym przechowywanych w nich partytur muzycznych.

REKOMENDACJE

Rekomendacje horyzontalne

Lp.	Rekomendacja	Klasa rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia
1.	Poszerzenie zakresu działań na rzecz promocji polskiej muzyki teatralnej	2	Narodowy Instytut Audiowizualny, Działy wydawnicze teatrów Teatry we współpracy z filharmoniami oraz innymi instytucjami kultury Teatry, Środowiska akademickie, Przedstawiciele mediów (dziennikarze, krytycy muzyczni i teatralni)	Zadbanie o regularność i ciągłość wydawnictw płytowych poświęconych muzyce teatralnej Położenie nacisku na obecność muzyki teatralnej w przestrzeniach koncertowych Zwiększenie częstotliwości oraz poziomu merytorycznego publicznych dyskusji na temat muzyki teatralnej
2.	Pogłębienie refleksji naukowej nad muzyką teatralną	2	Środowiska akademickie, Biblioteki oraz archiwa muzyczne	- Nawiązanie dialogu między badaczami różnych dyscyplin naukowych, w tym przede wszystkim między teatrologami i muzykologami - Wykorzystanie zasobów polskich bibliotek i archiwów muzycznych w badaniach naukowych poświęconych muzyce scenicznej - Stworzenie odpowiedniego kanału komunikacyjnego między badaczami (wspólna platforma internetowa, aktualizowana baza danych o stanie badań nad polską muzyką teatralną)

Rekomendacje operacyjne

Lp.	Rekomendacja	Klasa rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia
1.	Poszerzenie kompetencji krytyków teatralnych i muzycznych w zakresie pisania o muzyce scenicznej	2	IMiT	Organizacja warsztatów pisania o muzyce teatralnej w ramach programu Krytyka 2.0
2.	Podjęcie działań mających na celu wsparcie Festiwalu Muzyki Teatralnej w Jeleniej Górze	1	MKIDN, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Urząd Miasta w Jeleniej Górze, fundacje na rzecz rozwoju kultury	Dofinansowanie XIII edycji festiwalu

Rekomendacje horyzontalne – związane z długofalowymi procesami, wieloletnimi programami, tendencjami

Rekomendacje operacyjne – konkretne projekty do realizacji w ciągu najbliższych 12 miesięcy

Rekomendacja – zwięzła i jednoznaczna; można powołać się na zewnętrzne źródła informacji (np. przeprowadzone badania)

Klasa rekomendacji – klasa odpowiadająca klasyfikacji z systemu rekomendacji (1 – pilna i ważna, 2 – pilna lub ważna, 3 – bieżąca)

Adresat rekomendacji – instytucja (instytucje, osoby) odpowiedzialna za wdrożenie rekomendacji.

Sposób wdrożenia – syntetyczne przedstawienie sposobu wdrożenia rekomendacji.